

Na drugi strani: iskreče težnje po boljši prihodnosti

Kar potrebujemo, je težka industrija, traktorji in navdušene množice.

Iz filma Rdeči boogie ali Kaj ti je deklica (1982)

Stote obletnice oktobrske revolucije se v Časopisu za kritiko znanosti ne spominjamo iz nostalgичnih vzgibov, temveč zato, da odpremo prostor za ponovni kritični premislek te metode revolucionarne družbene preobrazbe kot tiste odločilne referenčne točke, ki je bistveno zaznamovala večino progresivnih bojev 20. stoletja in je s polomom socializmov v Evropi postala anatemizirana. Zaradi zadnjega je težnja te številke (ki ni prvenstvena), da se refleksija o tradicijah revolucionarnih in osvobodilnih bojev iztrga iz rok kapitalističnega revanšizma in se začne zbirati gradivo za ponovno in še bolj celovito »avtobiografsko« pisanje. Nadejamo se, da bo premišljanje o oktobrski revoluciji z zgodovinsko distanco odstrlo tudi nove poglede na potenciale in omejitve sodobnih in aktualnih emancipatornih in osvobodilnih politik in da bo skupaj s ponovnim premislekom hipoteze revolucije odprlo nove politične horizonte. Vseeno nas v tem zvezku ne zanima toliko oktobrska revolucija kot predmet proučevanja, kot utemeljitev suverene oblasti in vzpostavitev režima. Ta perspektiva je z ukrotitvijo mnogoterih revolucionarnih isker, ki jih je sprožil oktober 1917, drugačne vizije, potenciale in procese preganjala in zatrla. Nas pa zanimajo ravno ti procesi, zato tokrat poskušamo revolucije misliti skozi »obrobna«, zamolčana, prezrta, potlačena, zatrta, a nič manj konstituirajoča izhodišča, s tem pa želimo odpreti tudi razpravo o političnih bojih, zoperstavljanjih in horizontih sedanjosti ter navsezadnje, in zakaj

ne, o možnostih današnjega radikalnega preloma.

Nedvomno je oktobrska revolucija radikalno spremenila Rusijo in svet. Kar ni uspelo šibki lokalni buržoaziji, je dosegla z vrtoglavo hitrostjo. Hitra modernizacija, industrializacija, urbanizacija in akumulacija so v nekaj desetletjih nadoknadile, kar so razumeli kot zgodovinski razvojni zaostanek. Ta razvojni skok je omogočil polno vključitev obsežnih svetovnih območij v svetovni kapitalistični sistem. Vključitev, ki je bila paradoksalno formalizirana z razpadom Sovjetske zveze, z implozijo sestrskih socialističnih režimov in reformiranjem nekaterih režimov, ki so nastali v revolucijah, navdihnjenih s sovjetsko izkušnjo. Področja, ki so bila radikalno preoblikovana v obdobju socialistične modernizacije, bi danes zagotovo imela drugačno vlogo v globaliziranem kapitalističnem svetu. A vendar v revoluciji in socialistični izkušnji ni šlo zgolj za obliko prvobitne kapitalistične akumulacije, za uveljavitev prvenstva meznega (in s tem kapitalističnega) družbenega razmerja. Da bi bila akumulacija in s tem modernizacija v imenu revne večine mogoča, je bilo treba mobilizirati družbene sile z obljubo o emancipaciji na vseh ravneh družbenega življenja. Deleuze je tako v enem od intervjujev dejal, da je treba razlikovati med rezultati revolucije, ki so bili zatiralska država, stalinizem, liberticid na eni strani, na drugi pa revolucionarno postajanje (Deleuze, 1990). Oktobrska in nasploh socialistična revolucija je tako po svoje paradoksalen proces, ki je sprostil ogromne emancipatorne energije, obenem pa tudi monstrozne aparate državnega zatiranja.

Zato se mora obravnava dediščine oktobrske in nasploh socialističnih revolucij osrediniti na manifestacije revolucionarne želje, na vseprisotno strujanje emancipacije in osvobajanja in na manifestacije kontrarevolucije v revoluciji in proti njej. Vsaka socialistična revolucija je imela svoj termidor, svoje manifestacije državnega terorja proti ekspanzivnim procesom emancipacije in osvobajanja. Razpustitev ustavodajne skupščine (januarja 1918), s katero so boljševiki monopolizirali revolucijo, krvav obračun z upornimi mornarji v Kronštatu (leta 1921), istega leta uničenje anarhističnega (mahnovističnega) Svobodnega ozemlja v današnji vzhodni Ukrajini, kjer so v praksi udeležili ideje Petra Kropotkina in Francisca Ferrera, uvedba Nove ekonomske politike (NEP) med letoma 1921 in 1928, ki vpelje elemente kapitalističnega gospodarstva, stalinizem, gulag, krvavi obračun z anarhisti v Barceloni maja 1937, Dachauski procesi, Goli otok, restavracija patriarhalnih družbenih odnosov itd.; vse to je v dvajsetem stoletju predstavljalo trd oreh za revolucionarje in revolucionarke, ki so želeli črpati iz revolucionarne

paradigme oktobrske socialistične revolucije in se izogniti ponovnemu vstajenju zatiralskih pošasti državnega socializma. Dediščina oktobrske revolucije so tako tudi raznolika revolucionarna gibanja, ki so v dvajsetem stoletju začela z učbenikom socialistične revolucionarne paradigme in se v soočenju z družbeno realnostjo in sledeč antiavtoritarnim načelom radikalno spremenila. Ta gibanja, pa naj gre za gibanja delavske in družbene avtonomije ali za gibanja leta 68, so še danes veliki vir navdiha.

In ne nazadnje, dediščina oktobrske revolucije je zapisana v zgodovino prostora, v katerem živimo. Pomembno je, da prepoznavamo, obravnavamo in ocenjujemo izkušnjo antifašizma, osvobodilnega in revolucionarnega boja, naracij, védenja, občutke povezanosti, tovarištva in ponosa, ki so se rodili v samoniklem osvobodilnem upor in revoluciji v Sloveniji in nekdanji Jugoslaviji med drugo svetovno vojno. Te vidike znanja se v izobraževanju in vse bolj tudi znanstvenem proučevanju potiska bodisi na margino, na območje reciklaže zgodovine, kjer se zmanjšujeta njena vrednost in pomen, ali celo na polje neobstoječega. Gre za enega v množici – a za lokalni kontekst izjemno pomembnega – zgodovinskih, sodobnih in aktualnih poskusov graditve alternative gospodarstvu kapitalizma povsod po svetu.

Oktobrska revolucija je prav tako radikalno spremenila zahodni kapitalistični svet oziroma svet buržoaznih demokracij. Države blaginje in keynesianizma ne bi bilo brez grožnje, da se bo oktobrska socialistična revolucija ponovila v kateri od zahodnih držav. Da bi to preprečili, je bilo treba integrirati antagonistični delavski razred in njegovo konfliktnost spremeniti v sam motor kapitalističnega razvoja. Deficitarna poraba in posledična socialna integracija delavstva, razne oblike socialnega dogovarjanja in vključevanja organiziranega delavstva v procese odločanja, vse to je bil v veliki meri odziv na oktober. Šele diskreditacija socializma, ki je imel v Sovjetski zvezi in drugih vzhodnoevropskih državah državnega socializma zares neprivlačno izložbeno podobo, ter vznik revolucionarnih gibanj v državi blaginje in proti njej sta pripeljala do ponovnega izganjanja dela iz konstitucije, skratka do neoliberalizma. Seveda so tudi ti procesi globoko ambivalentni. Čeprav je država blaginje po eni strani prinesla množicam dotlej še nevideno blaginjo in socialno varnost, jih je obenem pasivizirala in jim odvzela revolucionaren naboj. Ko danes ugotavljamo, da postaja del delavske množice politično konservativen in podpira desne populistične agende, ne moremo mimo tega, da je ta konservativnost deloma rezultat socialne države, ki ni pomirjala družbenih antagonizmov z enakostno redistribucijo.

bucijo bogastva, ampak z zaostrovanjem mehanizmov izkoriščanja drugih delov sveta.

Globalno dominantna družboslovna znanost, ki je, vključno s kritično teorijo, kot oblika vednosti kanonizirana v akademskih institucijah, izhaja in se je razvijala od sredine 17. stoletja vse do sredine 20. stoletja pretežno na podlagi stvarnosti v petih državah zahodnega sveta (Nemčija, Francija, Italija, Združeno kraljestvo, ZDA). A realnosti življenj in izkušenj tega sveta so tako rekoč neizmerno raznolike in danes, ko kapitalistični sistem preti uničiti planet, se zdi, da je ta vednost, tudi njen kritični del, pri soočanju s finančnimi, gospodarskimi in ekološkimi krizami izčrpana, da je v marsikaterem pogledu obtičala v kotu; omogoča sicer analizo, a nima več relevantnih odgovorov na globalno naraščajočo neenakost in okoljsko opustošenje, na katera z zategnjenim nasmeškom zviška gledajo pretkani trgovci in poslovneži, ki so zavzeli razne vloge v vladovanju sveta. Evrocentrični pogled je naravo izločil iz družbe in pojmuje dobesedno vsak njen segment kot vir, objekt, ki naj se brezmejno izkorišča, dejansko pa brezkompromisno pleni: od rek in hribovij do genoma živih bitij. Toda, kot rečeno, vzporedno z njim obstajajo drugi in drugačni koncepti narave in vedenj o njej, ki pa so bili z vzponom kapitalizma in kolonializma potisnjeni na drugo stran prepadne črte, utišani, s čimer so postali neobstoječi. Prepadna črta je premična in je ni mogoče teritorialno determinirati – vijugasto se premika tako v metropoli kot na periferiji (Santos, 2014). Pri tem je pomembno poudariti, da dominantna vednost ni monolitna, a v asimetričnih družbah, v katerih živimo, vedno obstajajo še drugačna merila in branja, množica kozmovizij, simboličnih univerzumov, tisočletnih znanj, drugačnih pogledov na življenje in razumevanj narave.

In ravno tisti deli sveta, nekdanje kolonije, prostori, ki jih je radikalno predrugačil negativ evropskega razsvetljenstva in racionalizma, danes morda najradikalneje testirajo domet in omejitve socialistične revolucionarne paradigme in ji s tem v času zatona zahodne hegemonije in vznika stoletja utišanih drugih kozmovizij tudi omogočajo aktualnost v globaliziranem svetu. Namreč, v novih družbenih in političnih gibanjih, ki se soočajo z nezadostnostjo procesov dekolonizacije, ki so v veliki meri sloneli na dediščinah zahodnih emancipatornih misli, kot je primer številnih gibanj v Latinski Ameriki in kamor lahko umestimo tudi Rožavo, se prepričujejo sami temeljni filozofski gradniki socialistične revolucionarne paradigme. Tako zavračajo filozofijo zgodovine, ki predpostavlja linearnost časa in njegov telos s pripadajočimi idejami o stopnjah

razvoja in hierarhijami med različno razvitimi. Zapatistična revolucija v Mehiki je morda paradigmatski primer nove postmoderne in postkolonialne kontekstualizacije in lokalizacije revolucije. Paradigmo socialistične revolucije očisti modernih primesi, kot so državna suverenost, nacija, ideja razvoja, emancipacija z individualizacijo, nujnost totalnega razvitja kapitalističnega razmerja, ki je mezdno razmerje. Ko člani zapatistične Dobre vlade pravijo, da se borijo proti kapitalizmu z revščino, poudarjajo, da za emancipacijo ne potrebujemo purgatorija meznega dela, da so skupnosti baza nastajanja drugačne družbe solidarnosti, dopolnjevanja in vzajemnosti.

Namreč, v nasprotju z do skrajnosti prignanim individualizmom neoliberalnega tipa je lahko prav skupnost tista, ki ponuja osnovo za opolnomočenje posameznika, ker je to potencialno prostor temeljne človečnosti, primarnih odnosov in osebnih vezi, poleg tega pa fizičnega in mentalnega preživetja, življenja, dela, razprave, kreativnosti, ljubezni in tudi upora. In iz uporne skupnosti vzniknejo močni, svobodni in avtonomni posamezniki ter posamezniki, ker se v njej vedno znova najde prostor za utopijo, v kateri si posamezniki in posameznice vzamejo nazaj temeljne prvine človečnosti, kot je dostojanstvo, pridobijo ali rehabilitirajo vednosti in subjektiviteto. Seveda ne moremo mimo tega, da je skupnost kot temelj osvobodilnih projektov zelo ambivalentna. In revolucionarni komunitarizem lahko obstaja le tam, kjer je pojmovanje skupnosti prosto obsedenosti z velikimi ločnicami, ki je še kako vpisana v same temelje moderne metafizike, ki je, kot trdi De Castro (2009), izvor kolonializma. Skupnost, ki ima zunanje meje, ki je obsedena s pripadnostjo, ki se vzpostavlja z izključevanjem in s homogenizacijo, nima transformacijskega potenciala. Za slednjega je potrebno drugačno pojmovanje in drugačno izkušanje biti v skupnem. Takšno, ki razume mejo kot notranjo in razlike kot predpogoj za občevanje in vzajemno spreminjanje. Sredobežna skupnost kot afiniteta, sklepnik med nasprotji, mreža s konstitutivnimi deli, ki so odprti, nenehno vibrirajoči, spreminjajoči se, ki vzpostavljajo nove in nove povezave. In seveda je revolucionarna skupnost mogoča le, kolikor ni antropocentrična, kolikor je skupnost vseh bitij, vključno z ljudmi. Nobeno presenečenje ni, da se revolucionarni komunitarizem razvija v svetovih, ki jim je hegemonška moderna metafizika odrekala zmožnost mišljenja.

V času velikih geopolitičnih premikov, ko nastajajo novi centri kapitalističnega razvoja zunaj kulturnega miljeja Webrove protestantske etike in se uveljavljajo subalterizirane kozmovizije, je morda

najbolj intrigantno spremljati, kako se genealogije lokalnih osvobodilnih bojev dopolnjujejo z genealogijami socialističnih bojev. Seveda navduševanje nad revolucionarnimi praksami v drugih delih sveta ne pomeni, da mislimo, da je govoriti o revolucionarnih praksah v današnji Evropi brezpredmetno. Učenje od praks drugje nam omogoči izostriti čutila za infrarevolucionarno v tukajšnjih lokalnih, a diskreditiranih revolucionarnih tradicijah ter nastavkih za revolucionarne prakse v protislovjih tukajšnjih lokalnih artikulacij kapitalističnega razmerja. Pri tem je treba upoštevati, da revolucionarne spremembe danes niso mogoče brez prevetritve dominantnega znanstvenega kanona, učenja in vključitve tukaj zgolj nakazane kognitivne diverzitete sveta.

In ko govorimo o revolucijah v Evropi, ne moremo mimo vloge žensk v njih, in ko odpiramo to polje, moramo uporabiti množinsko obliko revolucije. V vseh prevratih in uporih doslej so bile ženske nevidni stebri obetajočih se sprememb: borke, aktivistke, kuharice, zdravnice, strateginje, negovalke, teoretičarke, operativke. Giljotina in, kot je povedala v intervjuju v tej številki partizanka Zdenka Habicht, »strelji ne izbirajo spola«. Vseeno ženske še (vse manj potrpežljivo) čakajo, kdaj bo prišlo na vrsto »tisto« žensko vprašanje, kajti obet izpolnitve emancipatornih teženj žensk doslej nikoli ni bil prav dolgoživ: upori in revolucije so za hip odprli razpoke, ki so omogočile prelom s starim sistemom podrejanja, a ga je po konsolidaciji razmer vedno znova nalomila vrnitev patriarhata v eni od njegovih številnih manifestacij. Če se omejimo samo na nekatere družbene prelome v Evropi in s tem samo na eno plast t. i. »belih« feminizmov srednjega razreda v času, ko ponovno z žarkom upanja in z zanimanjem spremljamo boj žensk v Rožavi na severu Sirije, naj spomnimo na Olympe de Gouges in *Deklaracije o pravicah žensk in državljanek* (1791) v francoski revoluciji; seveda ne moremo zaobiti ženskih ikon revolucije: Rose Luxemburg, Emme Goldman, Klare Zetkin itd.; pa radikalne reforme Aleksandre Kolontaj ob svitu zmage oktobrske revolucije; sto tisoč partizank (petindvajset tisoč jih je padlo) v jugoslovanskem NOB; in na najprodnornejši politični slogan študentskih revoltov konec 60. in v začetku 70. let prejšnjega stoletja, »osebno je politično«, ki pokaže na političnost intimne sfere in na spolno zaznamovanost politične sfere.

Nič tako novega bi tudi lahko rekli ob navedenem sloganu, kajti vsaka resnično radikalna družbena sprememba ali gibanje mora in tudi je prevpraševalo intimne odnose. Radikalni boji in revolucije so dogodki in procesi, ki že sami po sebi sprožajo eksplozijo kreativnosti, čustev in strasti. Danes se malo ve o erupciji, ki jo je

sprostila oktobrska revolucija v Rusiji, katere inherentni del je bila tudi seksualna emancipacija. Posebej izrazita je bila na začetku 20. let, ko je bila oktobrska revolucija še v »odprti situaciji«. Takrat sta bili ljubezen in seksualnost tudi v partijski vrhuški mlade Sovjetske zveze pomembni temi političnih disputov in danes nezamisljivih eksperimentov (tudi do skrajnosti vulgarnih patriarhalnih odlokov v nekaj ruskih mestih, v katerih so razglasili nacionalizacijo teles žensk, starih od 17 do 30 let); golota na mestnih ulicah je kazala tudi na polet nudističnega gibanja. Gre za to, da je t. i. svobodna ljubezen, ki je ne gre enačiti s seksualno revolucijo v 60. letih, postala del politike nove sovjetske države v 20. letih. Takrat so ukinili zakonsko prepoved ločitve, legalizirali splav, uvedli brezplačne vrtce in hrano za otroke, v evropskem delu Sovjetske zveze pa že decembra 1917 dekriminalizirali homoseksualnost. Toda eksperimentiranje s seksualnostjo, ko so za hip mislili, da lahko »seksualno vprašanje« »rešujejo« od zgoraj z dekreti in da je užitek pozitivna in transformativna revolucionarna sila, seveda še zdaleč ni prineslo ženskam seksualne avtonomije. Tudi še za današnji čas radikalne reforme na področju »ženskega vprašanja« žensk niso osvobodile reproduktivnega dela, predvsem pa niso odpravile njihove revščine ter brezposelnosti, zaradi česar je postala ekonomska neodvisnost za ženske še bolj oddaljen sen, poleg tega se spolno nasilje nad njimi ni zmanjšalo; ne nazadnje je zaradi strašnega pomanjkanja cvetela v revoluciji ilegalizirana prostitucija. Ena v vrsti tragedij revolucije v Sovjetski zvezi je bilo prepričanje, da lahko revolucija staro (buržoazno) moralo preseže kratko malo s pravno tehnokratskim načinom razrušitve starih moralnih zapovedi. Končalo se je z ugotovitvijo, da je užitek nevarna sirena, ki odvrta ljudi od kolektivnih naporov in vodi nazaj v buržoazno družbo in kapitalistični sistem: stalinizem je začel v 30. letih uvajati seksualno puritanstvo (ponovna kriminalizacija homoseksualnosti, splava itd.) – prevzel ga je, ne pozabimo, tudi jugoslovanski NOB. Prevladujoče razprave zamolčujejo ta vidik oktobrske revolucije ter »seksualno revolucijo« in »svobodno ljubezen« bolj kot ne povezujejo s študentskim gibanjem konec 60. let. In če preidemo k temu gibanju, je treba opozoriti na še eno danes manj znano, a ključno besedno zvezo, ki je bila skupna oktobrski revoluciji in študentskim revoltom v 60. in 70. letih: transformacija oz. revolucioniranje vsakdanjika. Najbolj radikalne manifestacije tega so bile v Evropi komune, ki so nastajale od konca 19. stoletja do konca 20. let prejšnjega stoletja kot skupnostni model, usmerjen v spremembo in reformiranje življenja na ravni vsakdanjika, ponovno pa so začele nastajati v času študentskih revoltov

in po njem. Pri zadnjih gre za pomembne poskuse radikalnih in pretežno politično motiviranih predrugačenj vsakdanjega življenja, ki s svojo diverzitetno močno presegajo stereotipe »fenomena mladine, eskapizma, drog, kaosa in promiskuitete«. Vedeti moramo, da so komune v zahodnih družbah zbujele silovito nelagodje – ne samo med večinsko populacijo, temveč tudi med revolucionarno tovarišijo –, ker so prevpraševale in ukinjale dve jedrni prvini zahodne civilizacije: zasebno lastnino in družino. Povrh tega je ta avtentična radikalna volja v nasprotju s splošnim prepričanjem vztrajala (razen razvpitih primerov, npr. zahodnoberlinske Kommune 1) in ponekod vztraja še danes. V tem kontekstu je treba pripomniti, da je na ravni vpeljevanja »novega reda« v vsakdanjik spodletelo tako jakobincem kot sovjetski in kitajski revoluciji. Komune so bile laboratoriji, osnovani na prepričanju o egalitarnosti vseh v skupnosti, iznajdevale, razvijale in živele so raznolike nove življenjske in delovne forme: od stanovanjskih skupnosti, projektov, komun in samoupravnih proizvodnih zadrug. V njih so se v realnosti vsakdanjika preizkušali temeljni vidiki radikalnih idej: skupnostna ekonomija, ki je vsem članom in članicam omogočala enak dostop do skupnih virov; različne oblike in stopnje skupne lastnine; samoorganiziranje, participacija in samoupravljanje; upor, antiavtoritarnost, horizontalnost, konsenzualno odločanje; kroženje pri opravljanju reproduktivnega dela itd. Jasno je, da so (bile) notranje dinamike v teh skupnostih naporne, veliko je bilo zablod, nenehnega iskanja ravnotežja, ponavljajočega se izpiranja usedlin patriarhata, ki so trdovratno zasušene zlasti v medosebnih in intimnih odnosih v vsakdanjkih, in preizkušanja različnih možnosti sožitja. Tovrstne skupnostne oblike življenja v Evropi danes (še) niso preteklost, jih je pa bistveno manj kot ob prelomu tisočletja in seveda desetletja pred tem. Vsekakor puščajo bogato zakladnico izkušenj in vedenja tudi na področjih ekologije, duhovnosti in ohranjanja tradicionalnih strokovnih veščin in znanja. Te, samo nakazane topike nas na koncu napotujejo k vprašanju, ali so ljubezen, seksualnost in vsakdanjik na agendi aktualnih progresivnih bojev in gibanj, in če so, kakšni so ti premisleki in prakse.

Upamo, da bo pričujoča številka *Časopisa za kritiko znanosti* prispevala k oživitvi razprav o revolucionarni politiki. Takšna razprava se nam zdi nujna tudi zato, ker lahko okrepi senzibilnost za konstelacije, razmerja sil, kar omogoči radikalno odločitev, zlom obstoječega, *kairos*. Revolucija brez radikalne odločitve, brez radikalnega preloma z obstoječim, ni mogoča. Zaradi zgodovinske obremenitve stalinizma se radikalna politična misel in prakse osre-

dinjajo predvsem na etične dimenzije. Številna gibanja so v svoje prakse vgradila varovalke pred avtoritarnimi odkloni. A obenem so nekako zapostavila vprašanja geopolitičnih konstelacij in protislovij ter s tem vprašanje trenutka preloma, destituiranja obstoječe oblasti in vprašanje konstituirajoče oblasti. Lekcija finančne krize in kriz v evrskem območju je bila boleča, a nedvoumna. Reforme na način novega *new deala* ne bo. Grožnje socialistične revolucije ni več. Kar dobivamo, je kapitalistična revolucija razlaščenja množic od zgoraj navzdol in soodzvanjanje ter vzajemna krepitev liberalnega globalizma in desnih populizmov, protekcionizmov in nacionalizmov, ki vztrajno raztapljajo prostor za drugo mišljenje in politiko. Hipoteza revolucije, osvobodjena prisilnega jopiča moderne buržoazne znanosti države in kapitala, ki je bila mnogo predolgo slepi potnik emancipatornih in osvobodilnih iskanj, lahko pomaga, da ponovno osvobodimo prostore za *alter* misel in prakso. In takrat bomo ponovno naskakovali nebo.

Literatura

- DELEUZE, GILLES (1990): *Pourparlers*. Paris: Les Éditions de Minuit.
- DE CASTRO, EDUARDO VIVEIROS (2009): *Métaphysiques cannibales. Lignes d'anthropologie post-structurale*. Paris: Presses Universitaires de France.
- KOLLEKTIV KOMMUNEBUCH (1996): *Alltag zwischen Widerstand, Anpassung und gelebter Utopie*. Göttingen: Verlag die Werkstatt.
- SOUSA SANTOS, BOAVENTURA (2014): *Epistemologies of the South. Justice Against Epistemicide*. Boulder in London: Paradigm Publishers.